

dipam

DİPLOMATİK İLİŞKİLER ve POLİTİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
CENTER for DIPLOMATIC AFFAIRS and POLITICAL STUDIES

EKİM 2023 | Sayı: 23

7 EKİM GERÇEKTEN İSRAİL'İN 11 EYLÜL'Ü MÜ?

İsrail-Filistin savaşı on yıllardır devam ediyor. Savaş, 7 Ekim'de Hamas'ın İsrail'e yönelik saldırısının ardından yeniden dünya gündemine oturdu. İsrail'in Hamas'ın eylemlerine tepkisi ise çok sert oldu ve olmaya devam ediyor. Özellikle Batı dünyası İsrail'in "meşru müdafaa" hakkı olduğunu ve sonuna kadar İsrail'in yanında olduklarını belirtiyor. Peki İsrail'in Gazze'ye yönelik saldırıları, gerçekten Hamas'ın saldırısının bir neticesi mi? Bu soruya yanıt verebilmek için biraz tarihe bakmak gerekiyor. Bugün Gazze'de milyonlarca insanın yerinden edilmesi; elektriğin ve suyun kesilmesi; hastanelerin, okulların,

ambulansların, mülteci kamplarının, evlerin bombalanması; çocukların, kadınların, yaşlıların, hastaların, insanların öldürülmesi; Batı Şeria'da Filistinlilerin zorla çıkarıldığı yerlere yeni Yahudi yerleşimlerin kurulması, Mescidi Aksa'da cuma namazı kılınmasının asker ve polis müdahalesiyle sert bir şekilde engellenmesi, Hamas'ın eylemlerinin sonucuyduysa 2008, 2014, 2021'de öldürülen masumların sebebi neydi?

İsrail'in BM kararlarını hiçe sayan yerleşim yerleri inşası, Oslo sürecine aykırı tutumu, 1948 ve 1967 Sözleşmelerini uygulamaması

yani uluslararası hukuku hiçe sayması yeni bir şey değil. Üstelik İsrail devleti yalnızca BM Kararlarına uymadığı, barış sürecini işletmediği, 1967 Sözleşmesine uymadığı için uluslararası hukuku ihlal etmiyor. Aynı zamanda savaş suçu, insanlığa karşı suç, etnik temizlik ve soykırım suçları işlediği için de uluslararası hukuku ihlal ediyor. Nitekim 1948 Soykırımın Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi'nin 'soykırım' tanımında geçen "belirli bir insan topluluğunun; milliyeti, ırkı, etnik kökeni veya dini dolayısıyla tümünün ya da bir bölümünün yok edilmesi niyeti" İsrail devletince sahip olunan bir niyettir. Aynı şekilde yine Sözleşmedeki "topluluk üyelerini öldürme", "topluluk üyelerine ciddi fiziki ve zihinsel zarar verme", "topluluk üyelerini bilerek tamamen ya da kısmen fiziksel yok oluşa götürecek yaşam şartlarına tabi tutma" gibi eylemlerin tamamı da defalarca Filistinlilere karşı İsrail devleti tarafından uygulandı ve uygulanıyor.

Elbette biz şunu çok iyi biliyoruz ki uluslararası hukuk Filistin için, Bosna için, Doğu Türkistan için, Somali için, Irak için, Afganistan için çokça esnetilebiliyor. Bir örgüt İsrail'e çeşitli saldırılar düzenledi diye ABD ve İngiltere İsrail'e uçak gemileri, sayısız mühimmat gönderiyor ve en yetkili ağızlardan tam destek açıklıyor. ABD Başkanı Joe Biden, Binyamin Netenyahu ile görüşüp İsraililerin trajedisini anlatıp, "hastane saldırısını da diğer ekip yapmış görünüyor" gibi bir açıklama yapıyor. Peki Gazze yerle bir edilirken nerede bu "uluslararası hukuk savunucuları"?

Joe Biden'ın sözlerinden biri de 7 Ekim'in, 11 Eylül'ün on beş katı büyüklüğünde bir travma olduğuydu. İsrail ve ABD başta olmak üzere bilinçli ve bilinçsiz olmak üzere pek çok ülke kamuoyunda "İsrail'in 11 Eylül'ü" söylemi benimsendi. 7 Ekim

gerçekten İsrail'in 11 Eylül'ü müydü? Bu söylem kime yarıyor? Nasıl tehlikeler barındırıyor?

11 Eylül 2001'de El Kaide'nin kaçırdığı 4 ayrı ticari uçakla ABD'deki Dünya Ticaret Merkezi'ni (İkiz Kuleler) ve Pentagon'u vurduğu saldırıda, 3000 kişi hayatını kaybetmişti. Bu saldırı sonrasında, ABD tam bir güvenlik devletine dönüştü ve "teröre karşı savaş" ilan edildi. Bu ilan sadece ABD'yi kapsamıyordu. Tüm dünya teröre karşı savaş için birleştirilmeye çalışıldı ve olaylar birbirini takip etti. Teröre karşı savaş, Bush Doktrini, Afganistan savaşı, Irak savaşı birbirini izleyen felaketler zinciriydi. Adeta ABD kendi uluslararası hukukunu yazıyordu. El Kaide'nin saldırısı, ABD'ye alakalı alakasız her yerde orantısız "meşru müdafaa hakkı" tanıdı. Öyle ki Bush "önalıcı meşru müdafaa hakkı" diye bir sözde uluslararası hukuk kavramı türetti. Buna göre ABD kendisine yönelik bir saldırı yapabileceğini düşündüğü devletlere ya da örgütlere karşı delil göstermeksizin meşru müdafaa hakkına sahip olacaktı. Bu kavram uluslararası hukukta kabul edilmedi ama ABD, Irak'ı tam da bu gerekçeyle işgal etti. Şimdi aynı ABD'nin İsrail'e tam destek açıklaması ve bölgede varlık göstermesinin önünü açması şaşırtıcı olmasa gerek.

Burada yıllardan beri devletlerin çeşitli şekillerde evirerek kendi lehlerine kullandığı bu meşru müdafaa hakkının gerçekte ne olduğunun açıklanması da önemli. BM Şartı 2. madde 4. fıkrası devletlerin şiddet kullanmasını ve şiddet tehdidinde bulunmasını kesinlikle yasaklar. Bunun istisnaları, meşru müdafaa ve BM Güvenlik Konseyi'nin kararıyla kuvvet kullanmadır. Meşru müdafaa hakkı BM Şartı 51. madde kapsamında devletlere belirli şartlar altında tanınmış bir haktır. Buna göre meşru müdafaa hakkı, ancak ilgili devletin bir 'saldırıya' maruz kalması

neticesinde vuku bulabilir. Fakat bu tek şart değil. Meşru müdafaa hakkının saldırıya müteakip 'derhal' kullanılması da ayrıca bir şart. Bir diğer koşul da meşru müdafaa hakkı çerçevesindeki kuvvet kullanımı baştaki saldırıyla 'orantılı' olmak zorunda. Nihayet bu hak, 'BM Güvenlik Konseyi'nin kararına' kadar kullanılabilir. Görüleceği gibi İsrail sözde meşru müdafaa hakkını orantılılık ilkesini de ihlal ederek uyguluyor.

Peki tüm bunların ötesinde 7 Ekim gerçekten İsrail'in 11 Eylül'ü müydü? Burada birkaç unsurun ele alınması gerekiyor. Bunlardan ilki örgütlerdir. El Kaide ve Hamas gerçekten aynı tür örgütler mi? El Kaide, arakasında kamuoyu gücünü bulundurmayan ve aslında organik olmayan bir terör örgütü. Hamas ise seçimle yönetimine geldiği Gazze'de toplumsal karşılığı olan bir örgüt. Bu bakımdan organik olduğu söylenebilir. Ele alınması gereken ikinci unsur ise, saldırının nedeni. El Kaide, ABD hegemonyasına karşı bir saldırı düzenledi ve ABD'nin daha önce El Kaide veya onun yönettiği topraklara -ki böyle bir yer yok- bir saldırısı söz konusu olmadı. Hamas ise, büyük bir abluka içerisinde olan Gazze'nin siyasi temsilcisi konumunda da olan, yıllardan beri İsrail'in baskısı altında yaşayan bir örgüt. Hamas'ın saldırılarını bir anda ortaya çıkmış, hiçbir gerekçesi olmayan saldırılar olarak okumak doğru değil. Bir diğer unsur da saldırıların biçimi. El Kaide 11 Eylül'de topyekûn ABD'ye saldırmadı. Örgüt militanları 4 ticari uçağı kaçırdı ve İkiz Kuleleri, Pentagon'u ve Beyaz Saray veya Kongre Binası'nı uçaklarla vurmak istediler ve bunlardan ilk ikisinde başarılı oldular. Hamas ise, zaten yıllardan beri İsrail'le bir çatışma halinde. Bu çatışma zaman zaman tırmanıyor zaman zaman duruluyor ama hep devam ediyor. Hamas'ın 7 Ekim saldırıları da bu çatışmanın tırmandığı evrelerden biri. Esasında tarafların birbirini tanıdığı ve

yenmeye çalıştığı İsrail-Filistin savaşının sadece bir fazı. Yani El Kaide'nin ansızın, devam eden bir savaş yokken, on dokuz militanı aracılığıyla ABD'ye düzenlediği saldırıdan çok daha farklı bir durum söz konusu.

Peki diğer taraftan, bu iki saldırının benzerlikleri var mı? Ne yazık ki neticeleri benziyor ve giderek daha da çok benzemeye devam ediyor. Tıpkı o süreçte ABD'nin kendisine ve Batılı devletlerin ABD'ye tanıdığı sınırsız meşru müdafaa hakkı gibi bugün de İsrail kendisine ve Batılı devletler İsrail'e bu hakkı tanıyor. Neticesinde de Filistin'de ve özellikle Gazze'de Irak savaşında dahi görülmemiş şiddet manzaraları ortaya çıkıyor. İsrail, Gazze'yi bombalamanın yanı sıra Suriye ve Lübnan'ı da bombalıyor, Mısır ve Ürdün'ü tehdit ediyor. İran ve Hizbullah'la ise temkinli bir restleşme sürdürüyor. Elbette bütün bunları ABD, İngiltere, Almanya, Fransa ve bütün bir Batının sonsuz desteği ile yapıyor.

Buradan 'Hamas'ın saldırıları İsrail'e bulunmaz bir fırsat sundu' çıkarımı yapmak doğru olmaz. Nitekim İsrail tarih boyunca Filistin'le hiçbir savaşında bir gerekçeye ihtiyaç duymadı. Bugün de Hamas'ın saldırıları sadece tarihi belirleyici oldu.

İsrail'in ve özellikle ABD'nin satın aldığı bu "İsrail'in 11 Eylül'ü" söylemi, tam da bahsettiğim sonuçları dolayısıyla bu kadar öne çıkarılıyor. ABD her ne kadar sonrasında Irak'ta yaptıkları için eleştirildiyse de hiç yargılanmadı, bugün hala Hollywood'da Vietnam için yaptığı gibi Irak filmlerini pazarlayabiliyor ve günün sonunda o tarih için istediğini almış görünüyor. ABD'nin istediği de dünyanın ona göre 'geri kalanının' ABD'ye haklı demesi değildi. Yalnızca yapmak istediklerini yaptı. Tıpkı bugün ve tarih

boyunca İsrail'in "uluslararası hukuku çiğniyorsun" kararlarını önemsemeyip yapmak istediğini yapması gibi.

ABD'nin 11 Eylül sonrasında yaptıklarını bir kez daha dünya sahnesinde, bu kez İsrail (ve ABD) öznesinde görmek istemiyorsak bu söylemi sahiplenmememiz gerekiyor. Bunun yanında sessizce dolaşıma sokulan ve kamuoyuna kabul ettirilen bir diğer söylem de "İsrail-Hamas Savaşı"dır.

Uluslararası hukuka göre savaş ancak iki devlet arasında yapılabilir. Bir savaş olabilmesi için karşılıklı meşru toprakları olan, hükümetleri olan, devlet olan iki yapının bulunması gerekir. İsrail, Filistin topraklarına topyekûn saldırılarda bulunurken karşısında Hamas'ın olduğunu söyleyemez. Nitekim Hamas bir devlet değildir. Hamas'ın saldırılarının karşılığı da ancak Hamas militanlarına verilmelidir. Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın da dediği gibi İsrail'in, bir örgüt karşısında dahi devlet gibi hareket etme zorunluluğu vardır. Örgüt karşısında örgüt gibi davranan bir yapı, devlet muamelesi görmeyi de bekleyemez. Hem Filistin topraklarının tamamında güç kullanarak şiddeti yayıp hem de Hamas'a karşı meşru müdafaa hakkımızı kullanıyoruz demek, açıkça Filistin devletini yok saymak, uluslararası hukuku çarpıtmak ve dünya kamuoyunu yanıltmaktır. Bu savaş İsrail-Filistin savaşıdır. 1948'den beri süren bu savaş, Hamas'ın saldırılarıyla yeni bir tırmanma evresine geçmiştir. İsrail, bugün Filistin devletine ve halkına karşı kendi siyasi açıklamalarıyla da ifade ettikleri gibi topyekûn bir savaş halindedir. İsrail devleti tarafından bütün bir Filistin halkına karşı açıkça insanlık suçları işlenmektedir.

DİPLOMATİK İLİŞKİLER ve POLİTİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
CENTER for DIPLOMATIC AFFAIRS and POLITICAL STUDIES

+90 216 310 30 40 info@dipam.org

+90 216 310 30 50 www.dipam.org

Merdivenköy Mah. Nur Sok. Business İstanbul
A Blok Kat:12 No:115, Kadıköy/İstanbul

YAZAR HAKKINDA

Zehra AYDIN, DİPAM Araştırmacısıdır. Marmara Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümünde doktora çalışmasını yürütmektedir. Uzmanlık alanları uluslararası hukuk ve barış çalışmaları olan Aydın'ın, bu alanlara ek olarak Bosna Hersek, Kosova, Libya gibi bölgelerde ve insan hakları ve çevre gibi konularda da çalışmaları bulunmaktadır.